

Promlčení

Může-li být újma vzniklá nezákonným omezením osobní svobody odškodněna rozhodnutím v trestním řízení, započne promlčecí lhůta běžet až od právní moci rozhodnutí, jímž se trestní řízení končí. Pokud však takové odškodnění není možné, bude se promlčecí lhůta počítat od zrušení (změny) nezákonného rozhodnutí, resp. od okamžiku, kdy se poškozený o vzniku újmy a o tom, kdo za ni odpovídá, dozví (v případě nesprávného úředního postupu).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 1291/2017, ze dne 31.10.2017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně L. Č., zastoupené Mgr. J.H., advokátem se sídlem v Č.B., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o zadostiučinění za nemajetkovou újmu, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 19 C 187/2014, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 10. 2016, č. j. 58 Co 286/2016 - 107, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 15. 3. 2016, č. j. 19 C 187/2014 - 85, zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala uložení povinnosti žalované spočívající ve zveřejnění omluvy konkrétního znění (výrok I), zaplacení žalobkyni přiměřeného zadostiučinění ve výši 20 000 Kč s příslušenstvím (výrok II), zaplacení žalobkyni částky ve výši 6 800 Kč s příslušenstvím na náhradě nákladů právního zastoupení v předsoudním stádiu řízení (výrok III), a dále byla žalobkyni uložena povinnost uhradit žalované částku ve výši 900 Kč na náhradě nákladů řízení (výrok IV).

2. Žalobkyně se domáhala shora uvedených nároků z titulu nesprávného úředního postupu Okresního soudu v Přerově v průběhu řízení vedeného pod sp. zn. 2 T 141/2012, přičemž nesprávný úřední postup měl spočívat v zatčení žalobkyně dne 2. 4. 2013 (v rozporu s trestním řádem a doručení předvolání k hlavnímu líčení žalobkyni při tomto úkonu) a závadovém doručování soudních písemností žalobkyni, které zatčení předcházelo. Trestní řízení bylo ukončeno rozsudkem Okresního soudu v Přerově ze dne 17. 6. 2013, č. j. 2 T 141/2014 - 205, kterým byla žalobkyně zproštěna obžaloby podle § 226 písm. b) zákona č. [141/1961](#) Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“).

3. K odvolání žalobkyně byl rozsudek soudu prvního stupně odvolacím soudem potvrzen (výrok I) a žádnému z účastníků nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení (výrok II). Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, tedy že nárok žalobkyně byl uplatněn opožděně a byl tedy po námitce žalované shledán promlčeným. Ve vazbě na § 32 odst. 3 zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OdpŠk“), soud dovodil, že promlčecí lhůta v trvání 6 měsíců počala běžet ode dne, kdy se žalobkyně o nemajetkové újmě dozvěděla. Odvolací soud se ztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že tímto dnem byl nejpozději den zatčení žalobkyně, tedy 2. 4. 2013, neboť k dalším úkonům, z nichž dovozovala vznik nemajetkové újmy, došlo před tímto zatčením. Míra újmy se neodvívěla od konečného rozhodnutí v trestní věci, rozsah

nemajetkové újmy tak byl žalobkyni znám již v době tohoto úkonu. Pokud tedy žalobkyně uplatnila svůj nárok u žalované v rámci předběžného projednání dne 17. 12. 2013 a následně žalobou u soudu dne 16. 6. 2014, bylo tak učiněno opožděně.

4. Stejně tak souhlasil odvolací soud s názorem nalézacího soudu, že úkonem zatčení nedošlo k nesprávnému úřednímu postupu a že tento úkon vyvolala žalobkyně sama svým obstrukčním jednáním, neboť trvala na doručování do místa jejího trvalého bydliště, kde si však zásilky nevyzvedávala. Odvolací soud proto uzavřel, že nárok žalobkyně je promlčený a zároveň i nedůvodný, jelikož absentuje jeden z předpokladů odpovědnosti státu, a to nesprávný úřední postup.

II. Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti oběma výrokům rozsudku odvolacího soudu podala dovolání žalobkyně a navrhuje zrušení jak rozhodnutí odvolacího soudu, tak i soudu prvního stupně a vrácení věci Obvodnímu soudu pro Prahu 2 k dalšímu řízení. Přípustnost dovolání shledává žalobkyně ve skutečnosti, že „soudy v jí napadených rozhodnutích postupovaly v rozporu s konstantní judikaturou.“ Dle názoru žalobkyně napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241a o. s. ř.

6. Žalobkyně uvádí, že ustálená judikatura Nejvyššího soudu stojí na závěru, že stát odpovídá za škodu, která byla způsobena zahájením trestního stíhání, které neskončilo odsuzujícím rozsudkem, stejně tak za vedení takového trestního stíhání (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1487/2001, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2011, sp. zn. 25 Cdo 2688/2008). Žalobkyně z uvedeného pak vyvozuje, že jí tedy svědčí nárok na odškodnění zatčení, ke kterému došlo v průběhu takového trestního stíhání.

7. Žalobkyně namítá, že soudy obou stupňů postupovaly formalisticky a rezignovaly na požadavek řádného doručování účastníku trestního řízení. S odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. 25 Cdo 1896/2009, pak žalobkyně dovozuje počátek běhu promlčecí lhůty od pozdějšího data než soud odvolací (i nalézací), neboť „vědomost poškozeného o nemajetkové újmy nemusí z časového hlediska spadat vždy v jedno s protiprávním úkonem či se zákonem kvalifikovanou škodní událostí...“. Počátek promlčecí lhůty naopak žalobkyně shledává ke dni vyhlášení zprošťujícího rozsudku v posuzovaném trestním řízení, kterému byla žalobkyně přítomna, tedy 17. 6. 2013. Tento svůj závěr opírá o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2010, sp. zn. 25 Cdo 1029/2008.

8. Žalobkyně dále uvádí, „že pro posouzení opodstatněnosti zatčení je rozhodující výsledek trestního řízení, tedy to, že obžalovaný nebyl odsouzen...“ a že „je možné konstatovat, že je tedy zcela jedno, jestli újma vznikla z nezákonného rozhodnutí o zatčení anebo ze zatčení, jež bylo výsledkem nesprávného úředního postupu. Újma onoho dne vznikla jedna a bylo by přepjatým formalismem, pokud by ve věci mělo být rozlišováno, jaký druh vady zatčení způsobil.“

9. Následně žalobkyně předkládá argumentaci pro svůj závěr, že rozhodnutí trestního soudu o příkazu k jejímu zatčení bylo nezákonné a podává svůj detailní popis citové újmy, jež se jí v den zatčením dostalo.

10. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III. Přípustnost dovolání

11. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (viz čl. II bod 2 zákona č. [296/2017](#) Sb.), dále

jen "o. s. ř."

12. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

13. Dovolání je přípustné pro řešení otázky běhu, resp. počátku běhu promlčení lhůty ve vztahu k nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené určitým úkonem učiněným v průběhu trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsouzením, neboť tato otázka doposud nebyla v judikatuře Nejvyššího soudu řešena.

IV. Důvodnost dovolání

14. Dovolání není důvodné.

15. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihledne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolací soud však v posuzovaném řízení žádné vady neshledal.

16. Podle § 31a odst. 1 OdpŠk platí, že bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu.

17. Podle § 32 odst. 3 platí, že nárok na náhradu nemajetkové újmy podle tohoto zákona se promlčí za 6 měsíců ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o vzniklé nemajetkové újmě, nejpozději však do deseti let ode dne, kdy nastala právní skutečnost, se kterou je vznik nemajetkové újmy spojen. Vznikla-li nemajetková újma nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, neskončí promlčecí doba dříve než za 6 měsíců od skončení řízení, v němž k tomuto nesprávnému úřednímu postupu došlo. Věta druhá tohoto ustanovení se na projednávanou věc neuplatní, neboť se vztahuje na situace, kdy nebylo vydáno rozhodnutí či nebyl učiněn úkon ve stanovené či přiměřené lhůtě.

18. Je ustálenou soudní praxí, že podle OdpŠk odpovídá stát i za škodu způsobenou zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu. Jelikož zákon tento nárok výslovně neupravuje, vychází se z analogického výkladu úpravy nejbližší, a to z úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, za něž je považováno rozhodnutí, jímž se trestní stíhání zahajuje (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 1990, sp. zn. 1 Cz 6/90, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 35/1991, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1487/2001). Promlčecí lhůta pro uplatnění nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu tak počíná běžet ode dne následujícího po dni, v němž zprošťující rozsudek nebo usnesení o zastavení trestního stíhání nabylo právní moci (blíže např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 12. 2012, sp. zn. 30 Cdo 962/2012).

19. V posuzované věci se však jedná o odlišně konstruovaný nárok, neboť žalobkyně nežadá zadostiučinění za nemajetkovou újmu za trestní stíhání jako celek, které bylo ukončeno zproštěním obžaloby, neboť skutek popsany v obžalobě nebyl trestným činem, ale žádá odškodnění za několik úkonů, které vůči ní byly učiněny v průběhu trestního stíhání. V takovém případě se podmínky odpovědnosti státu, tedy i otázka promlčení odvíjejí od každé takové samostatné příčiny. Samotný výsledek trestního stíhání pak není podstatný, neboť nárok na náhradu dané újmy lze žádat i v případě, že trestní stíhání nebylo zastaveno nebo nedošlo ke zproštění obžaloby (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2016, sp. zn. 30 Cdo 1588/2016). Je však nutno poznamenat, že v

případě, kdy stát odpovídá za újmu způsobenou samotným trestním stíháním, není výsledné zadostiučinění součtem samostatně určených odškodnění, ale poskytuje se náhrada újmy za trestní stíhání jako celek. Tomuto přístupu ostatně odpovídá i judikaturou dosažený závěr, že ne každý úkon v trestním stíhání je považován za nezákonný, ačkoli trestní stíhání jako takové je ve smyslu shora uvedeného za nezákonné považováno (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2015, sp. zn. 30 Cdo 3310/2013).

20. Pro určení počátku běhu promlčecí lhůty je nutno rozlišit situace, kdy je možno újmu odškodnit v rámci trestního řízení (např. započtením vazby či zohledněním nepřiměřené délky řízení do výše a formy trestu), a kdy nikoli. Není totiž možno vázat počátek běhu promlčecí lhůty např. na okamžik prohlášení rozhodnutí o vazbě za nezákonné (viz shora uvedený nálezn Ústavního soudu), pokud je možno tuto újmu zohlednit v rozhodnutí, kterým se trestní řízení skončí. Lze proto uzavřít, že může-li být újma vzniklá nezákonným omezením osobní svobody odškodněna rozhodnutím v trestním řízení, započne promlčecí lhůta běžet až od právní moci rozhodnutí, jímž se trestní řízení končí. Pokud však takové odškodnění není možné, bude se promlčecí lhůta počítat od zrušení (změny) nezákonného rozhodnutí, resp. od okamžiku, kdy se poškozený o vzniku újmy a o tom, kdo za ni odpovídá, dozví (v případě nesprávného úředního postupu).

21. Aplikací shora uvedených závěrů na konkrétní skutkové okolnosti posuzovaného případu nelze dojít k odlišnému závěru, než který přijal soud odvolací, neboť s ohledem na znění § 39 TZ není možno jednat, které žalobkyně označuje jako nezákonné, zohlednit ve výši a formě trestu a zároveň nemajetková újma vznikla žalobkyni bezprostředně (nejpozději) v návaznosti na její zatčení, což dokládá sama žalobkyně ve svých skutkových tvrzeních, např. v samotném dovolání na straně 4 a 5 žalobkyně popisuje průběh zatčení a výslovně uvádí, jaká citová újma, nejistota a/nebo strádání jí tímto postupem bylo způsobeno, a to přímo v den zatčení, na straně 3 dovolání žalobkyně uvádí, že „újma onoho dne vznikla jedna a bylo by přepjatým formalismem, pokud by ve věci mělo být rozlišováno, jaký druh vady zatčení způsobil“, případně v člancích III a V žaloby se žalobkyně vyjadřuje k dehonestaci své osoby a dalších útrapách, jež se jí mělo dostat během eskorty a následném zadržení.

22. Nelze souhlasit s tvrzením žalobkyně, že jí nemajetková újma vznikla až dne 17. 6. 2013, kdy byl vyhlášen rozsudek v trestní věci, neboť, jak bylo dovozeno již v rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. 6. 2012, sp. zn. 31 Cdo 619/2011, újma nemajetkové povahy vzniká již v souvislosti s omezením osobní svobody zakládajícím nárok na její náhradu. Pokud se žalobkyně dovolává rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. 25 Cdo 1896/2009, je nutno konstatovat, že dané rozhodnutí je ke skutkovým okolnostem posuzované věci nepřiléhavé a právní věta byla vytržena z kontextu, jelikož se citované rozhodnutí týká nepřiměřené délky řízení a věnuje se vztahu OdpŠk a zákona č. [160/2006 Sb.](#)

23. Vzhledem ke shora řečenému je nutno uzavřít, že závěr přijatý odvolacím soudem o promlčení nároku žalobkyně byl správný. Jelikož dovolací soud neshledal dovolání důvodným, postupoval podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. a dovolání zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)